

Laurids Jörgensen Friis ättlingar

Familj 1

Laurids Jörgensen Friis, född 1582 i Schleswig-Holstein, Flensburg sfs, död 1631 i Viborg sn, Viborg amt, Danmark.
Slotsskrivare på Hald och rådman i Viborg och Karise i Danmark.

-Hald är en herrgård i Dollerup sn nära Viborg.
-Karise tillhör Faxe kommun på Själland.

Gift med
Magdalene Madsdatter.

Barn:

* **Jacob Lauridsen Friis**.
-Nämns bara i antavla på nätet.

* **Karen Lauridsdatter Friis**.
-Gift Bjerring.

* **Mattias Friis**, född 1605 i Schleswig-Holstein, Flensburg sfs, död 1672-04-30 i Vilstrup sn, Haderslev amt, Danmark.
Kyrkoherde i Abild i Schleswig-Holstein.
-Möjligen född i Flensburg: gick till universitetet i Rostock, inte Köpenhamn.
-Kyrkoherde i Abild i Sleswig. Försvarede Jörgen i ett långt inlägg, när han anklagades för falsk lära.

* **Jörgen Lauridsen Friis**, född 1612, se familj 2.

Familj 2

Jörgen Lauridsen Friis (från familj 1), född 1612 i Viborg sn, Viborg amt, Danmark, död 1688 i Prästgården, Veddige sn (N).
Kyrkoherde i Sevel i Danmark, Breared och Veddige.

-Föreliggande utredning 2018 av släkten Friis har inneburit letande efter två felande länkar; en son Bertil/Barthold som far till Johannes Bartholdii Friis, född omkring 1665, och en hustru II av III som enligt litteraturen verkade ha funnits. Det har här lyckats att hitta sonen Bertil Jöransson som länsman i Breared (se under honom) och att avfärda den andra hustrun av tre förmodade (se under Vibeke och hennes far).

-Blev student 1632 21/4 och kom då från Viborgs skola. Präst i Sevel 1637 efter svärfadern.
-Skrev under handlingar med "Georgius Laurentii Frisius".
-Var kyrkoherde i Sevel 1637-43 och blev därefter avsatt pga påstådda irrläror (som egentligen var rätt enligt Luther) och fängslad. Kom ut efter ett par år och försökte utan lycka att få ny tjänst i Danmark eller Tyskland. Drog sig fram hos släktingar ända till åtminstone 1652, då han sökte och fick tjänst i Breared, där han kvarstannade t.o.m. 1668 (Tönnersjö HR). Från 1669 i Veddige pastorat. "Rejste til Stockholm, fik i 1652 embedet som sognepræst i Breared i Halland, blev 23-07-1667 stævnet for Domkapitlet i Göteborg for "Phillippisme", afsat ved dom 31-01-1668 fra Konsistoriet i Stockholm.

Fik kgl. oprejsningbrev dateret 30-10-1668 og blev sognepræst i Veddige i Halland". (Uppg. via nätet).

-Vigselären uppskattade. Jörgens första äktenskap sätts till det ganska säkra året 1637, då han tillträdde sin första kyrkoherdetjänst, hos svärfadern. Det andra ägde nog rum omkring 1670, då denna hustru med tanke på sitt barnafödande i hennes andra äktenskap inte kan ha varit född tidigare än 1648.

-Död 1688 (uppgift via nätet och har kontrollerats i mtl - levde i mtl 1688, daterad 13/1, men var död 1689, daterad 9/1, då änkan nämns).

-Utförliga biografier tillgängliga via nätet.

-Utan säkert samband: Mäster Jöran Friis, konterfejare (porträttmålare) i Varberg. Fick burskap 1687 18/1 (RR bild 425). Obs att han hade Johan Noreen (se under Regina Forman) och Sven Frisk (utan säkert släktsamband - svärson till den betydande borgaren i Varberg Per Björnsson) som cautionister (som gick i god för honom). Han var gift med Johanna Vilhelmsdotter och var enligt mtl fattig. Han dog 1692 (enligt RR (bild 107) före 12/5, då änkan nämns - ej med i dödboken). I mtl 1694: "Jöran Frijs Enkia afweken till Hållandh".

-Suspenderad 1642 24/8.

-Avsatt 1643 21/6 (med löfte om ev återinsättning).

-Avsatt permanent 1643 18/9.

-Insatt i fängelse (Blå tornet) 1643 någon gång i okt/nov.

-Straffarbete på örlogsvarvet Bremerholm vid Köpenhamn 1644 28/6.

-Frigiven vid årsskiftet 1645/46.

-Till Rostocks universitet 1646 (direkt efter frisläppandet) för teologisk inläsa.

-Försökte fåfångt erhålla tjänst i dansktalande del av Sleswig 1647. Brodern Mattias där hjälpte honom bl.a. med språket.

-Åter till Danmark 1647 13/12 (efter i princip exil).

-Uppehöll sig hos svågrar på Jylland några år (1648-52).

-Anhöll 1650 hos svenska regeringen om tjänst i det nya landskapet Halland.

-Prästval i Breareds kyrka 1652 13/7. Motkandidaten valdes, men tog tillbaka.

-Formellt vald i slutet av 1652.

-Rättssak pga något med tiondet 1666.

-Anklagad pga irlära. Till Domkapitlet 1667 23/7.

-Avsatt 1668 31/1 och ersatt med sonen Lars.

-Återinsatt 1668 30/10 och kvar med sonen till ny tjänst ledig.

-Kyrkoherde i Veddige 1669.

-På nytt i blåsväder 1679, då han lät sonen Lars viga sin syster Anna i prästgården i Veddige och använda danskt språk och danska ceremonier.

Gift 1637 med

Vibeke Johanne Bertelsdatter, född i Ringköbing amt, Danmark, Sevel sn.

-Tilltalsnamn enligt kyrkböcker i Danmark.

-Dotter till makens företrädare i ämbetet Bertel Lauridsen, död efter 1619.

-Angivet dödsår 1644 enligt släktutredningar i Danmark. Detta är dock fel och har kanske uppkommit pga att sonen Christen föddes då och att man inte funnit henne i någon källa efter detta. Hon finns dock som fadder 1651 2/3 i Estvad sn i Ringöbing amt i Danmark och befann sig då i Örrre prästgård. Även 1653 17/7 nämns hon i samma källa. Även då fanns hon i Örrre prästgård och bar barnet till dopet. Båda gångerna gällde det barn till kyrkoherden Erich Nielsen Brunow/Bruun och hans hustru Anna Bertelsdatter. Det är då uppenbart att Anne var en syster till Vibeke och att Erich Nielsen var en av de svågrar som källorna uppger att Jörgen Friis uppehöll sig hos efter frisläppandet från Bremerholm 1645. Anne var född cirka 1606 och dog 1690 bgr 30/4 i Estvad sn. Annes barns namn väl förenliga med att hon var dotter till Bertel Lauridsen och Susanne Praem.

-Ytterligare en mycket säker syster fås fram av en genomgång av faddrarna: Johanne Bertelsdatter, vilken 1651 23/2 bar barn till dopet i Estvad sn, "da werendis wdi Estvad praestegaard".

-Troligen flyttade Vibeke med maken till Sverige när han tillträdde tjänsten i Breared. Det bör ha varit 1653 efter prästvalet i Breared 1652 13/7, då han efter några turer blev utsedd till kyrkoherde. Möjligen flyttade inte Vibeke och barnen med honom direkt, eftersom sonen Johannes begravdes i Sevel 1657. Men det var troligare i samband med ett besök hos släkten där.

Gift 1670 med

Regina Forman, född 1648, död (begravd 1703-10-11) i Varberg sfs (N).

-Född tidigast 1648, då hon fick barn till 1693 i sitt andra äktenskap.

-Kan knappast ha gift sig före 1670 med tanke på beräknat födelseår.

-Inga barn kända i hennes första äktenskap.

-Personer med namnet Forman mkt sällsynta. Det går ändå att genom en domboks- och kyrkboksgenomgång skissera en familj:

En Gunnela Forman var från omkring 1675 gift med fältskären vid Varbergs slott och stad Johan Noreen (enligt Varbergs kämnärsrätt 1683 (sid. 105) kallad "Johannes Matthiae Noreen". Johan hade då, 1675 7/7, fått lärlingslön (Varbergs RR 1685 14/7 bild 346). Han nämns 1677 7/12 som fältskär (Vbg RR 1678 29/1 (bild 153). Han fick 1682 10/8 (RR bild 284) fullmakt som "fältskär till Varbergs fästning och å landet" och 1684 24/4 efter examen i Stockholm Kgl. Maj:ts resolution som erfaren mästare i Varbergs slott och stad. Allt detta kan tolkas som att han var född i Varberg och gick i lära hos fadern och senare i Stockholm och inte var en färdig mästare som flyttade in till Varberg. De fick 1681 21/5 en son Michell (bördsbrev i Vbg RR 1714 20/9 bild 3370, då Michell var fältskärsgesäll). Johan Noreen var 1698 10/12 fadder för Johan Friis barn i Grimeton. Han var gift med änkan efter fältskären/barberaren vid slottet Michell Bardsker, nämnd från 1655 (RR 4/9 sid. 114) som lärling (sven) och med hustru från mtl 1662. En annan son till Johan Noreen var med säkerhet den Mattias Johansson Noreen som blev stadsfältskär i Karlshamn och gifte sig dit 1714 (lysning 10/1 och vigsel 3-4 veckor senare, ej närmare angivet datum) med en flicka som även hon hette Noreen! Det fanns även en släkt Fries i denna stad. Trots detta går det att se ett samband med Varberg, då Mattias Noreen 1716 31/3 som fadder för dottern Regina (!) hade "hr Johan Friis", säkerligen kyrkoherden i Grimeton (alltså gift med Mattias moster Regina). Mattias Noreen dog 1752 13/11 (tyvärr utan angivande av ålder). Bou 1753:223.

-Gunnela Forman dog 1703 bgr 11/10. Johan Noreen gifte 1705 24/6 om sig i Landa sn (N) med Anna Christensdotter, dotter till häradsskrivaren i Fjäre härad Christen Enevaldsson ohh som var syster till redaren Michael Mårtensson Lunds i Onsala hustru (Vbg kämnärsrätt 1710 18-29/1 bild 680). De bodde i Varberg, där Johan dog 1715 bgr 21/6. Anna Juliana som hon hette enligt dödboken dog på hospitalet i Varberg 1743 4/1 och var då ungefär 60 år gammal.

I Vbg RR 1688 19/6 (bild 471) nämns en Lisebeth Bengtsdotter Forman i ett ärende om ett gårdsköp med anknytning till personer i Göteborg. Genom Olga Dahls stora verk Göteborgstomter, får man veta en hel del om släkten Forman, här bara delar medtagna: den utgick från Bengt Börgesson Gårdshult/Gåshult (i Hemsjö sn i Kullings härad), tomtägare i Gbg 16(37)41-73 (och före honom på samma tomt, troligen broder, Anders Gårdshult 1637-40(47)), med hustrun Grecilia Wilhelmsdotter Jack och sonen Börge Bengtsson Forman, "landsskrivare i Halland", nämnd 1671 15/5 och hade då syskon, dvs fler än systern Elisabeth (Lisebeth ovan), vilken nämns i Gbg sommaren 1668. Jag hittade Börge Forman även i Hallandsfars landstings protokoll från 1671 30/8, då han var ombud för landshövdingen Johan Hård i ett ärende från Lyngås i Fjäre härad. En son till honom måste ha varit den Hans Börgesson Forman som 1689-90 var gesäll hos fältskären Johan Noreen och då gjorde pigan där med barn (Vbg kämnärsrätt 1690 sid. 246 och 268). Hans är nämnd som gesäll hos Johan Noreen, med och utan namn, i mtl 1692-95, möjligen ända till 1697. Detta tyder starkt på släktskap, då Hans inte var född i Varberg men ändå gesäll där och med tanke på namnet hos sin faster och hennes man. Det kan alltså ha funnits tre döttrar till denne Bengt Börgesson, av vilka Regina var den ena.

Barn i första giftet:

* **Bertil Jöransson**, se familj 3.

* **Jacob Jöransson.**

-Nämns i Viske HR 1674 4/5 (sid.23), då "Jacob Jörgensson på Sin fader Hr Jörgen Frijses wegne Sogne präst til Wedie och des Annexer...".

-Sannolikt rätt och inte felskrivning för Lars eller Bertil, då fadern Jörgen Friis hade en bror Jacob, vilket visar att namnet fanns i den närmaste släkten. Bör ha varit minst 18-20 år vid det här tillfället.

* **Lars Jörgensson Friis**, född 1640, se familj 4.

* **Christen Jörgensen Friis**, född 1644 i Danmark, död 1682.

-Utbildade sig till präst. Kom till Köpenhamns universitet 1668 som "Christianus Georgii Frisius Hallandus" (tillbringade sannolikt sin barndom i Halland). Blev kyrkoherde i Örrer sn i Ringköbing amt. Han efterträdde 1669 5/6 Laurids Christensen som kommit dit 1632. Att han var morbror är en gissning som stämmer med att Jörgen Friis efter 1645 uppehöll sig hos sina svågrar på Jylland och att hans hustru Vibeke bodde på prästgården i Örrer åtminstone 1651-53. Laurids var också fadder i Estvad sn för Erich Nielsens barn 1653 17/7, samtidigt som Vibeke.

-Gift med Maren Knudsdatter.

-Fick flera barn, bl.a. dottern Vibeke.

-Död 1682 eftersom ersättaren kom i tjänst 2/12. Änkan nämns 1682 25/2 och ännu 1703 19/11 (i bou i Hjerm herred).

* **Magdalena Jöransdotter**, född 1653, död 1731-05-23 i Veinge sn (N).

-Gift med kyrkoherden i Veinge (N) Olof Nilsson Kjerrulf, död 1700. Han var först kaplan hos svärfadern i 17 år innan denne avled (1688), dvs från omkring 1671. Bör ha gift sig ungefär då.

-Död 78 år gammal.

* **Anna Jöransdotter**, född 1654, död 1716-04-22 i Värö sn (N).

-Gift 1679 (vigd hemma i Veddige prästgård av brodern Lars Jöransson Friis i Breared) med kronolänsmannen Erik Memsen, son till lantjägmästaren Addich Memesen (död 1677 bgr 10/7 i Värö sn (N)) ohh Elsa Schleppengrell (1629-1699)(och bosatt i Värö sn (en tid i Veddige sn (N))).

-Död 61 år 5 månader och 11 dagar gammal.

-Angående barnen: David bör ha varit född senare än som anges i släktöversikter, då det knappast finns utrymme för ett barn mellan vigseln och dottern Johannas födelse 1680. Däremot finns en lucka bland barnen 1686-94, då familjen bodde i Veddige, där kyrkböckerna saknas för den tiden. Å andra sidan uppges David ha varit äldste brodern till den 1755 avlidne Addich Memsen. Man har i översikter två döttrar Anna och Johanna. Det rör sig dock om en enda dotter som i olika källor får dessa namn (inte enda stället som de namnen anses vara samma).

* **Johannes Friis**, född 1657, död (begravd 1657-09-27)

i Ringköbing amt, Danmark, Estvad sn.

-Född 1657 enligt uppgift via nätet. I dödboken står det dock bara att han var Jörgens lille son.

-Kontrollerat i dödboken som finns tillgänglig via nätet: fadern anges som "Hr Jörgen, förrige praest i Söwell" (=Sevel sn, där han tidigare haft sin tjänst).

Familj 3

Bertil Jöransson (från familj 2), född i Danmark,

Sevel sn, Ringköbing amt, Danmark, död 1707

i Breared, Bengt Hindrikssons gård, Breared sn (N). Länsman i Breared.

-Länge bara existerat som sonens patronymikon. Efter omfattande forskning i aktuella socknars kyrkböcker (srsk faddrar) och mtl, samt Varbergs rådhusrätts protokoll 1649-1718, med tanke på att han var verksam i Veddige, koncentrerades letandet till Breared och Tönnersjö HR. I tingsrättens protokoll 1668 nämns ofta kronolänsmannen Bertil Jöransson, ibland som ombud för fadern Jörgen

Friis. Detta gav anledning till att i mtl leta efter länsmannens hemvist, varvid det framkom att han bodde i Breared Bengt Hindrikssons gård och nämns där några år in på 1700-talet: i mtl 1705 nämns att drängen Jöns nu befann sig hos pastoren i Grimeton. Och så kom beviset för filiationen: i mtl 1708 meddelas att Bertil Jöransson var död och att hustrun flyttat till sonen i Grimeton (vi visste ju redan att Johan Friis mor dog hos honom 1713). Genom att följa alla bevarade mtl från 1662 till 1710 gavs ytterligare näring åt att Bertil Jöransson var den felande länken mellan Johannes Bartholdi Friis i Grimeton och Jörgen Lauridsen Friis och att han inte hade varit gift mer än en gång.

-Enligt namnet född i faderns första gifte. Ungefär jämnårig med brodern Lars och född 1640 plus minus 2-3 år (en av dem uppges ha varit född 1642).

-Nämns i Breared Bengt Hindrikssons gård från mtl 1662 (daterad 1662 24/10), då som ogift, men troligen gift senare detta år med tanke på sonens födelse som bör ha ägt rum 1663. Var länsman 1668 (HR) men hade avgått senast 1674 19/11 (HR). Gården var enligt Hallands landsbeskrivning 1729 gästgivargård.

-Död 1707 (levde enligt mtl 1707, daterad 13/3, och var död 1708, daterad 5/3).

Gift med

Kerstin Jönsdotter, född 1639, död 1713-01-20 i Prästgården, Grimeton sn (N).

-Födelseår främst enligt åldern vid dödsfallet.

-Flyttade efter makens död till sonen i Grimeton (mtl 1708). Nämns där bara 1709 som en siffra i en kolumn över boende i Prästgården, vilket stämmer med att hon enligt åldern vid dödsfallet sedan blev överårig (ungefär 65 år).

-Död "73 år och några månader gammal".

Barn:

* **Johan Friis**, född 1663, se familj 5.

Familj 4

Lars Jörgensson Friis (från familj 2), född 1640 i Danmark, död 1683 i Prästgården, Breared sn (N).

-Via nätet finns en uppgift att han var född 1640 och dog 1701. Kan ha varit född då, men knappast död 1701. En av Lars och Beril uppges ha varit född 1642.

-Möjligen den Laurentius Georgii som kom till Köpenhamns universitet 1654/55.

-Kyrkoherde Lars Jörgensson Friis tillsattes efter fadern i Breared 1668 31/1.

-Han nämns bl.a. 1674 24/9 då han stämt ett stort antal kreditorer, 1679 då han i Veddige vigde systemen Anna, 1681 (Tönnersjö HR) och 1683 (i en roteringslängd). Säkerligen död 1683. Hans änka Maren nämns i Tönnersjö HR 1684 4/2 (bild 283 - om ett resterande prästetionde). Efterträdaren Lars Nilsson Gadelius hade tillträtt 1684 22/10 (Tönnersjö HR, bild 311 ff).

Gift med

Maren Vinberg.

-Dotter till en Jacob Vinberg, troligen företrädaren Jacob Pedersen, död omkring 1669 (Vbg RR), vilkens hustru (död enligt mtl 1699) blev omgift med kyrkoherde Arendt Hansson Venusinus i Vinberg (N).

-Skall enligt uppgift ha varit gift I med Lars Friis och II med Lars Gadelius (död 1708). Detta stöds av

att Lars Friis änka Maren nämns i HR protokoll 1684 4/2, och Lars Gadelius 1684 22/10.
-Bou efter Lars Gadelius och Maren Vinberg 1710 28/7 (Tönnersjö HR).

Familj 5

Johan Friis (från familj 3), född 1663
i Breared, Bengt Hindrikssons gård, Breared sn (N), död 1718-02-01
i Prästgården, Grimeton sn (N). Kyrkoherde i Grimeton och Rolfstorp.

-Kallas som präst Johannes Bartholdi Friis, men skrev alltid under mtl som "Johan Friis".
-Födelseåret enligt åldern vid dödsfallet.
-Var först rektor i Varberg 1692-94.
-Efter svärfadern installerad i tjänsten 3 söndagen i advent 1695.
-Död 54 år 5 månader och 3 veckor gammal. Då bör han ha varit född på hösten 1663 och inte år 1665 som det står i släktövesikter.

Gift 1695-07-31 i Grimeton sn (N) med
Thala Catharina Guntzow, född i Prästgården, Grimeton sn (N),
död (begravd 1711-12-19) i Prästgården, Grimeton sn (N).

-Dotter till kyrkoherden Andreas Hansson Guntzow (1620-96 bgr 28/4, gift I med Apollonia
Markusdotter, död 1655) ohh Maren Hansdotter (1640-1712 bgr 11/4).

Gift 1712 i Grimeton sn (N) med
Johanna Venusina, född 1681 i Prästgården, Vinberg sn (N),
död 1758-11-14 i Prästgården, Gällared sn (N) (av ålderdomsskröplighet).

-Dotter till kyrkoherden i Vinberg Arendt Hansson Venusinus (enligt mtl död 1701) ohh NN Vinberg
(enligt mtl död 1699). Hon tidigare gift med inspektör Jacob Winberg.
-Gift I 1700 (enligt mtl och faddrar i Vinberg före 5/10, då hon står som hustru) med kyrkoherden i
Okome Johannes Ahlström i hans andra gifte.
-Gift II 1705 (mtl) med Ahlströms efterträdare Otto Nordtman.
-Vigselåret III enligt mtl.
-Levde många år som änka i Grimeton 14, Nils Olssons gård (till 1741, då hon sist nämns i mtl). Även
sonen fänriken Hans Georg bodde där.
-Död hos sonen Johan Otto som var kyrkoherde i Gällared.

Barn i första giftet:

* **Anna Maria Friis**, född 1696-01-07 i Prästgården, Grimeton sn (N).

* **Bertil Andreas Friis**, född 1697-05-23 i Prästgården, Grimeton sn (N).

* **Margareta Johanna Friis**, född 1698-12-10 i Prästgården,
Grimeton sn (N).

* **Hans Jörgen Friis**, född 1700-12-15 i Prästgården, Grimeton sn (N).

* **Christina Catharina Friis**, född 1702-04-30 i Prästgården,
Grimeton sn (N).

* **Catharina Maria Friis**, född 1703-09-25 i Prästgården, Grimeton sn (N).

* **Johanna Pernilla Friis**, född 1706-06-21 i Prästgården,
Grimeton sn (N).

Barn i andra giftet:

* **Johan Otto Friis**, född 1714-05-04 i Prästgården, Grimeton sn (N).

* **Thala Catharina Friis**, född 1716-09-10 i Prästgården, Grimeton sn (N),
död 1717-12-15 i Prästgården, Grimeton sn (N).

Forskare: Henrik Karlsson

©

Denna sida är skapad med datorprogrammet Holger8 2018-10-03